

INHOUD

VOORWOORD	13
HOOFDSTUK 1. INLEIDING	15
1.1. Introductie	15
1.1.1. Naar een visie op veiligheidsmanagement	15
1.1.1.1. Het uitgangspunt van beheersing	16
1.1.1.2. Het uitgangspunt van mensgerichtheid	16
1.1.1.3. Het uitgangspunt van de contextbenadering...	18
1.1.2. Het operationaliseren van veiligheid: is een eenduidige begripsvorming mogelijk?	19
1.2. Waarom een veiligheidsmanagementsysteem gebaseerd op ISO 45001?	24
1.3. Evolutie: van kwaliteitsmanagementsysteem naar veiligheids- managementsysteem	26
1.4. Veiligheid, gezondheid en welzijn als managementsysteem ...	32
1.4.1. Wat is een managementsysteem?	32
1.4.2. Veiligheid als managementsysteem	33
1.5. Risicogebaseerd denken, de PDCA-cirkel en de procesaan- pak	36
1.5.1. Risicogebaseerd denken	36
1.5.2. De PDCA-cyclus	36
1.5.3. De procesbenadering	42
1.5.3.1. De procesbenadering.....	42
1.5.3.2. De procesbenadering op drie niveaus.....	46
1.6. De uitoefening van het veiligheidsmanagement door de pre- ventiedeskundige als professioneel beroep	49
HOOFDSTUK 2. DE RISICOANALYSE EN -EVALUATIE IN ISO 45001	55
2.1. Risico's op drie niveaus: strategisch, tactisch en operationeel niveau	55

2.2. De risicobenadering in de nieuwe managementsysteemnormen	58
2.2.1. Risico's in het veiligheidsmanagementsysteem ISO 45001: speculatieve risico's	58
2.2.2. Risico's in het kwaliteits- en milieumanagementsysteem.	62
2.3. De risicobeoordeling als 'proces'	65
2.4. De interne en externe functies van de risicobeoordeling	68
2.5. De vier fasen in de risicobeoordeling	70
2.5.1. Stap 1: de risico-identificatie (plan-fase)	72
2.5.2. Stap 2: de risicoanalyse (do-fase)	73
2.5.3. Stap 3: de risico-evaluatie (check-fase)	78
2.5.4. Stap 4: de keuze van de preventiemaatregelen (act-fase) .	81
2.5.5. Commentaar op de vier stappen van de risicobeoordeling	86
2.6. Problemen met de risicobeoordeling	87
2.6.1. Het probleem van de maten	88
2.6.2. Het probleem van de niet-vergelijkbaarheid	91
2.6.3. Het probleem van de schalen bij de risicoanalyse	92
HOOFDSTUK 3. CONTEXTANALYSE EN BETROKKEN PARTIJEN IN HET VEILIGHEIDSMANAGEMENTSYSTEEM	95
3.1. Van 'inside out' naar 'outside in': bepaling van de interne en externe context van de organisatie	95
3.1.1. Algemeen	95
3.1.2. De externe context	98
3.1.3. De interne context	102
3.2. Betrokken partijen en het veiligheidsmanagementsysteem ISO 45001	105
3.2.1. Het begrip 'stakeholders'	108
3.2.2. De stakeholderstheorie nader toegelicht	111

3.2.3.	Het identificeren, analyseren, evalueren en het nemen van maatregelen met betrekking tot stakeholders	112
3.2.3.1.	Stap 1: identificatie van stakeholders	113
3.2.3.2.	Stap 2: analyse van de stakeholders.....	114
3.2.3.3.	Stap 3: evaluatie van de stakeholders	118
3.2.3.4.	Keuze van maatregelen met betrekking tot de stakeholders.....	118
3.2.4.	Maatschappelijke verantwoordelijkheid, stakeholders en strategisch management	119
3.2.4.1.	Maatschappelijke verantwoordelijkheid, stakeholders en strategisch management.....	119
3.2.4.2.	Maatschappelijke verantwoordelijkheid, strategisch management en de waardeketen	120
HOOFDSTUK 4. DE PARAGRAAFSGEWIJZE BESPREKING VAN ISO 45001		123
4.1.	Onderwerp en toepassingsgebied	123
4.2.	Normatieve verwijzingen.....	124
4.3.	Nieuwe termen en definities in ISO 45001 (vervanger van OHSAS 18001).....	125
4.4.	Context van de organisatie.....	127
4.4.1.	De context van de organisatie	127
4.4.2.	De noden en verwachtingen van de betrokken partijen..	128
4.5.	Leiderschap.....	128
4.5.1.	Leiderschap en betrokkenheid.....	128
4.5.2.	Veiligheidsbeleid.....	129
4.5.3.	Rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in de organisatie	130
4.6.	Planning	134
4.6.1.	Maatregelen om risico's aan te pakken en kansen te benutten.....	134
4.6.1.1.	Risico's en opportuniteiten: algemeen.....	134
4.6.1.2.	Compliance in ISO 45001 en in de andere managementsystemen.....	135

4.6.2. Veiligheidsdoelstellingen en planning om de veiligheidsdoelstellingen te bereiken.....	138
4.6.2.1. Veiligheidsdoelstellingen	138
4.6.2.2. Planning.....	138
4.7. Ondersteuning.....	139
4.7.1. Middelen.....	139
4.7.2. Competentie.....	140
4.7.3. Bewustzijn	143
4.7.4. Informatie, communicatie, participatie en consultatie....	144
4.7.5. Gedocumenteerde informatie	145
4.8. Uitvoering.....	152
4.8.1. Operationele planning en beheersing.....	152
4.8.2. Beheer van veranderingen	153
4.8.3. Outsourcing	155
4.8.4. Aankoop.....	155
4.8.5. Aannemers.....	156
4.8.6. Noodvoorzieningen in ISO 45001.....	158
4.9. Evaluatie van de prestaties	160
4.9.1. Monitoring, meten, analyse en evaluatie	160
4.9.1.1. Algemeen	160
4.9.1.2. Evaluatie van de naleving van de wetgeving....	167
4.9.2. Interne audit.....	168
4.9.3. Directiebeoordeling	169
4.10. Verbetering	170
4.10.1. Incident, niet-conformiteit en corrigerende maatregelen	170
4.10.1.1. Incidenten.....	170
4.10.1.2. Niet-conformiteiten	179
4.10.1.3. Corrigerende maatregelen.....	180
4.10.2. Continue verbetering.....	181

HOOFDSTUK 5. DE EXTERNE AUDIT EN HET CERTIFICEREN VAN HET VEILIGHEIDSMANAGEMENTSYSTEEM.....	183
5.1. Inleiding	183
5.2. Wat is auditing? Wie participeert?	184
5.3. Principes van auditing.....	186
5.4. Voordelen van externe audit volgens de normen ISO 17021 en 19011 van een veiligheidsmanagementsysteem	186
5.5. Proceseisen bij auditcyclus veiligheid, gezondheid en welzijn	187
5.5.1. Het auditprogramma veiligheid, gezondheid en welzijn.	187
5.5.2. Het auditplan	189
5.5.3. Het uitvoeren van audits.....	191
5.5.4. Het auditverslag.....	192
5.5.5. De certificatiebeslissing.....	193
5.6. De initiële audit, toezichtsaudit en hercertificering.....	193
5.6.1. De initiële audit en certificering.....	193
5.6.1.1. Fase 1-audit (documentbeoordeling)	194
5.6.1.2. Fase 2-audit (implementatie).....	196
5.6.2. Toezichtsaudits	196
5.6.3. Hercertificering	197
HOOFDSTUK 6. INTEGRATIE VAN HET VEILIGHEIDSMANAGEMENTSYSTEEM ISO 45001	201
6.1. Integratie van ISO 45001 in andere managementsystemen....	201
6.1.1. Inleiding.....	201
6.1.2. Motivatie om te komen tot een geïntegreerd managementsysteem (IMS)	203
6.1.3. Voordelen en nadelen van integratie van managementsystemen van ISO 45001 met andere normen zoals ISO 9001 en ISO 14001	205
6.2. Implementatie van een geïntegreerd managementsysteem	208
6.2.1. Inleiding.....	208

6.2.2.	Twee metaforen bij de implementatie van ISO 45001 in een geïntegreerd managementsysteem: de metafoor van het ‘puzzelstuk’ en de metafoor van het ‘plug in-model’ .	211
6.3.	Verschillen in de normen op het gebied van veiligheid, kwaliteit en milieu.....	214
6.3.1.	De relatie tussen ISO 45001 en andere managementsysteemnormen	214
6.3.2.	Integratie van het veiligheidsmanagementsysteem in de andere managementsystemen.....	218
6.3.2.1.	Vergelijking tussen ISO 9001:2015 en ISO 45001	218
6.3.2.2.	Vergelijking tussen ISO 14001:2015 en ISO 45001	221
6.4.	Integratie van het veiligheidsmanagementsysteem gebaseerd op ISO 45001 in de organisatie	225
HOOFDSTUK 7. KENNISMANAGEMENT, BETROKKENHEID EN VEILIGHEIDSCULTUUR.....		231
7.1.	Kennismanagement.....	231
7.1.1.	Kennismanagement en de PDCA-cyclus.....	231
7.1.2.	Kennismanagement in de ISO 45001	234
7.1.3.	Wat is kennis?.....	234
7.2.	Betrokkenheid van werknemers.....	237
7.2.1.	Inleiding.....	238
7.2.2.	De theorie van gepland gedrag.....	242
7.2.3.	De diffusie-innovatietheorie (DIT).....	245
7.2.4.	De technologieacceptatietheorie: gepercipieerd nut en waargenomen gebruiksgemak	249
7.2.4.1.	Gepercipieerd nut	249
7.2.4.2.	Waargenomen gebruiksgemak.....	250
7.2.5.	Het Job Characteristics Model (JCM) van Hackman and Oldham: de betrokkenheid bij gevoel van verantwoordelijkheid	251

7.3. Veiligheidscultuur	253
7.3.1. Veiligheidscultuur	253
7.3.2. Veiligheidscultuur in de norm ISO 45001	255
7.3.3. Vier typologieën van organisatieveiligheidscultuur	255